

החברותא

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 269

בס"ד ערש"ק פרי' ויגש ה' טבת תשס"ו

פנינים יקרים

ויגש אליו יהודה (מ"ה, י"ח) איתא במדרש הגשה למלחמה הגשה לתפלה. י"ל הפירוש דהנה הצדיק תגור אומר ויקם, מחמת הגבורה שבו שהוא גבור ואיש מלחמה ללחום מלחמת ה' ומחמת התפלה, וזהו הגשה למלחמה הגשה לתפלה וכו'.

ויגש אליו יהודה (מ"ה, י"ח)... ר"ל גם הדין, דשם אדני-רמזו על הדין הוא ג"כ לטובתו, כמש"כ (תהלים צ) וכיראתך עברתך, והכל הוא למובה וכו'.

ויגש אליו יהודה (מ"ה, י"ח)... בריאת העולם כולו כהדין קומצא דלבושיה מיניה וביה, ובכל מיני צער יש שם נצוץ הקדוש ממנו יתב"ש וכאשר יתן לב להבין שגם כאן הוא יתב"ש אתו עמו אז הוסר ונתגלה הלבוש ונתבטל הצער, וזהו ויגש אליו יהודה הודאה ושבח לו יתב"ש ויאמר בי אדוני כי כל צער בתוך שם זה וכאשר יגיש אליו הודאה ושבח נתבטל הצער.

ועתה לא אתם שלחתם אותי (מ"ה, ח) אנו מאמינים כי יש מנהיג לבירה, מאחורי הצאן רואות עינינו את הרועה הנעלם, האדם עושה שליחותו של מקום: שרה משלחת את הגר, רבקה מעבירה את הברכות ליעקב, השבטים מוכרים את יוסף, יהודה לוקח את תמר, כולם עושים שליחותו של מקום, לא אתם שלחתם אותי הנה...

והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים (מ"ה, יג) הנה ידוע דרך צדיקים אשר הכבוד אינו נחשב אצלם למאומה, וא"כ מה היא הבשורה שרצה יוסף לבשר לאביו מהכבוד שיש לו במצרים? ופירש הרה"ק מאפסא וצוק"ל שזה באמת בא יוסף לבשר לאביו שאין הכבוד מעבירני על דעתי ודעת קוני כי תולה אני הכל לאבי אשר גרמת לי את כל כבודי במצרים.

ועינכם אל תחוס על כליכם וכו' (מ"ה, כ) נראה לפרש ענין זה על דרך רמז כי הנה המצוות ומעש"ט נקראים בשם כלים בעבור שהם אינם עדיין עיקר העבודות. עיקר העבודות הוא לעלות ניוצות הקדושה כידוע. האחים חשבו שהעיקר לאסוף הרבה מצוות ויוסף אמר להם באתם בעוה"ז כדי לתת לב לראות הנצוצות דקדושות אשר הם שוכנים בתוך ערות הארץ ולהעלותם לשרשם כידוע.

אל תרגזו בדרך (מ"ה, כ"ד) יתכן שהיו בעצבות קצת, כמו שאמר להם ועתה אל תעצבו וכו' מחמת מכירה, וצריך הרחקה לגמרי מעצבות...

ויעלו מצרים ויבאו ארץ כנען אל יעקב אביהם (מ"ה, כ"ה) הליכתם ממצרים נקרא בלשון עליה כי היתה להם התעלות בקדושה מחמת שהיו בתחילה בין רשעים במצרים ועתה התרחקו מהם. ובהגעתם ליעקב כתוב בלשון ויבאו כי בהגיעם ליעקב באו לידי הכנעה לאביהם הצדיק כדי להתחבר אליו. (נזעים מגדים) **ויאמר** אלקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב הנני (מ"ו, ב') מהו במראות הלילה? לרמז ליעקב שגם בלילה בחשכת הגלות תשרה שכינה עמו.

אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך (מ"ו, ד') אנכי הוא השכינה סולם מוצב ארצה וכו' משל אחד יורד לבור צריך ליקח לעצמו סולם כדי שיוכל לחזור ולעלות, היינו ע"י השכינה תוכל לעלות גם עלה.

אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה (מ"ו, ד') כביכול כירידת ישראל ירידה גם לשכינה ובעלית ישראל עליה גם לשכינה כי עמו אנכי בצרה ובכל צרתם לו צר.

ויחי יעקב בארץ מצרים (מ"ו, כ"ח) יעקב מרמז על מדת ה"אמת" כמש"כ תתן אמת ליעקב. במדת האמת אפשר לבלות את כל העתים הקשים ה'מצרים' (לשון מיצר) הקשים ביותר.

(ר"י מליסא)

(חידושי הרי"ם)

אמונה פשוטה, שפלות עצמי וגדלות הצורה. (המשך)

אל העם. ע"כ תמצית חלק ראשון.

גם בעלי המחקר מגיעים סוף סוף לאמונה פשוטה בראותם שהחקירה לא מביא אותם אל המטרה מפני שלמדע אין מענה על כל השאלות שהחוקרים מעלים, כך שגם הם צריכים להגיע לידי אמונה פשוטה. שבאמת כולם מגיעים לאותה מטרה אמונה פשוטה אלא שהחוקרים מגיעים דרך המחקר ואנו למדין להגיע לאמונה הפשוטה דרך האמונה הפשוטה. לדוגמא מהמושג הנקרא "למעלה מן הזמן". בעלי המחקר מתחברים למושג למעלה מן הזמן מתוך הבנה שלא שייך לראות את הבריאה המכונסת במגבלות הזמן כאלו תמיד היתה מכונסת. הם חייבים להסכים שהבריאה היתה במצב של למעלה מן הזמן אלא שאין במחקר הכלים המתאימים שיוכלו דרכם להסביר איך היה נראה לפני שהעולם הוגבל ב"זמן", לעומת זאת עם ישראל המאמינים באמונה פשוטה בלי כל חקירה הם מכריזים בכל עת ואומרים: בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ יש מאין. והאלקים הוא הבורא והוא המנהיג. והאלקים לו לבדו ראוי להתפלל וכו'.

המגיע למחשבת האין סוף דרך הבחירה האנושית אין לו היכולת להתחבר לאין סוף ברוך הוא, אבל המתחבר לאין סוף דרך האמונה הפשוטה חש כאלו בתחושה פיזית את ההשענות על ה' בדומה למאמר של דוד המלך ע"ה (תהלים קלא) כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי... המתחבר אל השי"ת דרך האמונה הפשוטה נמצא ברגיעה פנימית ואמיתית, וככל שמבטל את הערך העצמי ומגיע למציאות של לית ליה מגרמי כלום דייקא אז הוא נמצא יותר בסיפוק ובשלוה בכח האמונה הפשוטה.

עבודת האדם מתבטא בעיקר בעצם הנכונות לחיות באמונה פשוטה כי האדם בטבעיותו נמשך אל המחקר, וכאשר נמצאים בהשפעת המחקר קשה להתחבר לאין סוף. הרי שהמאבק העיקרי של האדם הוא במעבר מהיותו חוקר להיותו מאמין באמונה פשוטה. אמנם כאשר עבר את שלב המאבק הניל מתמלא בשלוה ובאוויר שלא ניתן לתארו כלל וכלל ממש מעין עולם הבא נהנה מזיו השכינה.

{תקציר מהחלק הראשון של השיחה:

כל אחד בכל מצב ובכל פעולה שעושה צריך לגלות את האלקות המסתתרת בתוך המציאות שבאותו רגע, ואין הבדל במצבו האישי בין שהוא צדיק ובין שהוא חוטא הבא לחזור בתשובה. הצדיק רואה את השפלות מהצד הבהיר דלית ליה מגרמי כלום והחוטא רואה שפלותו מהצד המעורפל שבו. הצד השווה שבהם שאנו רואים את הצד השפל של האנוש והקב"ה מסובב הסיבות כדי לראות את גדלות הבורא המוסתרת בתוך הסיבות, ואז נשאר מכל הרשעה רק עשן, כמ"ש וכל הרשעה כעשן תכלה.

גם הצדיקים הגדולים כדוד המלך, רשבי"ה הגיעו למה שהגיעו ע"י הכרת השפלות בכח הסיבות. את השפלות מכירים דרך ההתבוננות במצבו בהוה שהוא סוף ממצבו שקדם את ההתבוננות. התבוננות זו מלווה בתחושה קשה המצריך להתמודד נגד היאוש. אמנם כשמכיר את גדלות הבורא נעשה הכל רחב, הכל מאיר.

אם יש סוף יש גם התחלה, מה היא ההתחלה? ההתחזקות באמונה פשוטה המתחדשת בכל הרף עין; נמצא שיש ג' מצבים: אמונה פשוטה, שפלות עצמי ודבקות בגדלות הבורא. וזהו מבשרי אחזה אלוך, כאשר בשרי מכוון לשיא השפלות אז אחזה אלוך המכוון להכרת גדלות הבורא. בבחינת גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר, וזהו למעני למעני אעשה.

ככל שהאדם מתאמץ יותר בהכרת השפלות ולהתדבקות בורא זוכה שכל הרשעה כעשן תכלה ואז הוא קרוב להרגשה דלית ליה מגרמי כלום ושהכל מציאות הוי' ברוך הוא. במצב רגיש זה נתון האדם בהשפעה חזקה מהחברה והסביבה לטוב ולמוטב, לכן צריך להיות האדם זהיר שיהיה מושפע מהכוון המועיל בזה שרואה צדקות החבר התגלות פרק כגדלות הבורא ורשעות החבר כחלק מהכרת שפלות עצמי. ההשפעה החברתית אינה פוסחת אפילו על גדולי ישראל כמשה רבינו וכרבי עקיבא. חז"ל מתארים איך שקנאו למשה במחנה ומאידיך איך שבכו תלמידי רבי עקיבא כשסרקוהו במסרקות של ברזל. מכאן שעבודת הצדיק הוא להיות בהשתוות

פשוטה קל לו להיות בשפלות עצמי וממילא קל לו להיות בטל ומבוטל אל השי"ת. שהוא עיקר רצון הבורא אשר למענה נברא העולם. בלעדיה אין כל צורך בקיום העולם, ובלעדיה יחזור העולם לתוהו ובוהו.

לאחר חטא העגל אמר הקב"ה למשה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים (שמות לג א), למרות שקודם לזה אמר הקב"ה למשה לך רד כי שחת עמך (לג ו) ירידה ועליה זו למה? כדי שיתחבר משה אל מציאותם של העם במדת ההשתוות! ולכן כאשר היו בירידה אמר הקב"ה לך רד, ובקשתו יתברך היה שמשה ינהיג את העם בדרך הטבע מפני שעם קשה עורף הוא וקשה להנהיגם בדרך רוחני. אמנם משה רבנו התעקש ואמר אם תשא חטאתם אז טוב ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. משה התכוון בבקשתו שאם ינהיג את העולם רק בדרך הטבע ולא יוכל להביאם לדרגת האין, עדיף שמחני נא מספרך אשר כתבת כי אם לא ניתן להגיע לבחינת אין - אין לזה כל ערך מפני שעיקר מטרת האדם בבריאה הוא להגיע לבטול. וכן אמר משה רבינו ע"ה (שמות לג טו) אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה, והכוונה בזה גם שאם פניך לא הולכים לכוון האין אל תעלנו מזה. כתגובה לבקשה זו אמר למשה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים, והכוונה בזה לומר שיהיה למשה האפשרות להיות בהשתוות אל העם ולהעלותם אל הבטול המוחלט המורכב מאמונה פשוטה הכרת השפלות העצמי והכרת מציאות הוי' ברוך הוא.

להסברת הענין הוא כך. הקב"ה אמר למשה: הניחה לי ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול. על זה הגיב משה ויחל את פני ה' אלקיו באמרו רבש"ע: שלא תרויח כלום בזה שתכלה את העם ותעשה אותי לגוי גדול, אם אין פניך הולכים הכל יחזור לכמו שהיה. אני צריך שפניך יהיו הולכים, ואז נוכל להכניס גם את העם הזה לדרך של האמונה הפשוטה ולהעלותם אליו יתב"ש. ואין כל צורך לכלותם ר"ל.

הרא"ש זיע"א פנה אלינו ושאל מאחר ובדרך המחקר בלבד לא ניתן להגיע למטרה. הדרך היחידי הוא רק דרך האמונה הפשוטה, הרי שהדרך שאנו מדברים עליו זוהי הדרך האמיתית, וא"כ למה הציונים

כל ענין המחקר אינו בדוקא בחקירה החזונית גם בני התורה העוסקים יומם ולילה בלמוד התורה, אם התעסקותם בתורה בא בדרך מחקר לא יהיה להם היכולת להתחבר לאין סוף כי הטבעיות שבחקירה תמשוך אותם כלפי השכליות של כל דבר ודבר בהבנת הנלמד והם עלולים להיות בדומה לבעלי המחקר שבאוניברסיטה, לכן החובה להיות באמונה פשוטה מוטלת גם על בני התורה. מובן שהמאבק יהיה קשה מאד אמנם כאשר יעשו את המעבר אל האמונה הפשוטה, הסיפוק הרוחני יהיה כפול ומכופל, האושר והשלוה של הבן תורה שעובד את השי"ת מתוך אמונה פשוטה "עין לא ראתה" וגו' (ישעיהו סד). למעלה למעלה מזיו השכינה - חלק אלוך ממש (עין ברכות לד בענין זה).

ההבדל הבולט בין בעלי המחקר למאמינים באמונה הפשוטה הוא בנכונות להיות בהכרת השפלות דלית ליה מגרמי כלום. בעלי המחקר מתנגשים עם המושג הכרת השפלות מפני שברוב רובם של סדר היום הם עסוקים בהפעלת השכל וההתבוננות ולכן נראה להם הכרת השפלות כמפריע להפעלת השכל. לעומת זאת המאמינים באמונה פשוטה לא מתנגשים כלל עם המושג שפלות עצמי אדרבה אמונה פשוטה ושפלות עצמי באים כאחד למרות שבאמת גם בעלי המחקר בהתבוננותם יכולים לגלות בפשטות שלית ליה מגרמי כלום. כי בהיותם אמיתיים יכולים בפשטות להצביע שכל הפעלת השכל וכל קליטת הנושאים שעלו במצודתם באה בכח מסובב הסיבות ולית ליה מגרמי כלום באמת. אלא שקשה מאד לבעלי המחקר לוותר על הסיפוק העצמי בשעה שעולה במצודתם איזה בהירות. ולהיות מוכן לומר לית ליה מגרמי כלום ושהכל מציאות הוי' ברוך הוא. מכאן עולה כאשר בני התורה מוכנים באמת להיות עירניים לעצמם יגלו גם הם בפשטות שכל המחשבות וההרהורים שבא להם בהבנת הנלמד הכל מאתו יתברך שמו ואז עין לא ראתה אלקים וזולתך יעשה למחכה לו, ממש.

אמונה פשוטה, שפלות עצמי והכרת מציאות השי"ת באים כאחד בכל פרט ופרט בחיים, כשאין אמונה פשוטה קשה להיות בשפלות וכשאין שפלות לא שייד להגיע להכרת מציאות הוי', מאידך המאמין באמונה

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודש

269 ט

להלכה ולמעשה.

הטבע מרמה את האדם נדמה לו שעושה חיים ובסוף יוצא כאוב ומיוסר, אבל מי שמגיע לבטול וחי באמונה הפשוטה, יכול להנות מהעוה"ז ולא לחוש כל סבל ויסורים, אדרבה אדם זה כולו שלווה כולו אושר כי חי בתוך מציאות הוי', מחמת בטול הישות החומרית שבו.

הרא"ש סיים את השיחה בהצעה מעשית ואמר: כדי להחזיק מעמד בדרך האמונה הפשוטה שהיא דרך הבטול, על האדם לתפוס נקודה בחיים, ולא יוזז ממנה בשום אופן, דרך נקודה זו יוכל לראות בבירור את השפלות העצמי ואת ההשגחה הפרטית. כדרך אגב הרא"ש ציין שהנקודה של רבי עקיבא היה כפירה והגיע עד למסרקות של ברזל במאבקו נגד הכפירה. דוד המלך ע"ה פחד מהכשלון. כך יש לכל אחד ואחד אפילו לצדיקים הגדולים כמו רשב"י ועוד.

והחוקרים למיניהם מצליחים על פני השטח יותר מאתנו? ותיירץ: כי הם הולכים בדרך השקר מתוך אמת, ואנו הולכים בדרך האמת בשקר. התרגלנו לדבר יפה ונשארים בדבור ולמעשה לא עושים כלום - על כגון זה אמר הכתוב: כי קנאתי בהוללים שלום רשעים אראה, כי אין חרצובות למותם ובריא אולם (תהילים עג). למה כל כך טוב לרשעים כי הם אמיתיים בשקר שלהם, ולמה אנו צריכים כל כך לסבול כי לצערנו אנו הולכים לאמת בדרך השקר.

וזהו מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד כי בעלי התשובה הגיעו להיות בעלי תשובה מפני שחיו את השקר שלהם באמת ובזכות האמת שלהם זכו מן השמים לעזוב את השקר ולהיות "אמיתיים" בדרך האמת, בו בזמן שהצדיק הגמור נאבק בינו לבין עצמו על מנת לקבל האמת באמת מוחלטת ומעשית. אמנם כשזוכה הצדיק להיות אמיתי באמת שלו, אז הוא נקרא צדיק אמת, כי הוא גם צדיק שהולך בדרך האמת וגם אמיתי

שהשמחה במעונם

הר"ר מנחם טייטלבוים ומשפ' להולדת הבן
הר"ר יעקב יוסף הירשער ומשפ' להולדת הבן
הר"ר מאיר ליברמן ומשפ' להולדת הבן
הר"ר אהרון שניצור ומשפ' להולדת הבת

הר"ר נחום גולדרינג ומשפ' להולדת הנכד
הר"ר אברהם כהן ומשפ' להולדת הבת

הר"ר שמואל כץ ומשפ' להולדת הנכדה

הר"ר משה הרשטיק ומשפ' להכנס הנכד לעול המצוות

הר"ר שמואל רוזנברג ומשפ' להכנס הבן לעול המצוות

הר"ר חיים גולדרינג ומשפ' לאירוסים הבת

הבה"ח יוסף קירשנבוים הי"ו לאירוסיו משפ' קירשנבוים לאירוסים הבן

משפ' שניצור לאירוסים הנכד ולהולדת הנכדה

הר"ר אמנון כוור ומשפ' לאירוסים הבת הבה"ח משה הלר הי"ו לאירוסיו

הר"ר מרדכי גולדשטיין ומשפ' לנישואי הבן

הר"ר ישראל דוד דייטש ומשפ' לנישואי הנכדה

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

